

Българска народна банка

28.07.2021

**Държавна агенция
„Национална сигурност“
САД „Финансово разузнаване“**

28.07.2021

Съвместни насоки на БНБ и САД ФР-ДАНС за търговските банки по отношение на клиенти, които са организации с нестопанска цел – оценка на риска от ИП/ФТ, идентификация, комплексна проверка и добри практики

Настоящите насоки се издават от БНБ за подобряване на корпоративното управление в търговските банки, в съответствие на техните системи за превенция срещу риска от изпирането на пари, и от Специализирана административна дирекция „Финансово разузнаване“ на Държавна агенция „Национална сигурност“, във връзка с методическата помощ, оказвана на задължените по Закона за мерките срещу изпирането на пари субекти по прилагането на същия. С тях се определят основни насоки, които банките следват при клиентските си взаимоотношения с организации с нестопанска цел. Насоките са съобразени с публикуваните до момента материали от FATF, директивите на ЕС, секторната оценка на риска за банковия сектор, националната оценка на риска и наднационалните оценки на риска.

Съкращения	
FATF	Financial Action Task Force (Специалната група за финансови действия)
ЗМИП	Закон за мерките срещу изпирането на пари
ЗЮЛНЦ	Закон за юридическите лица с нестопанска цел
ИП/ФТ	Изпиране на пари и финансиране на тероризма
НПО	Неправителствена организация
ППЗМИП	Правилник за прилагане на Закон за мерките срещу изпирането на пари
САДФР-ДАНС	Специализирана административна дирекция „Финансово разузнаване“ към Държавна агенция „Национална сигурност“
СНД-БНБ	Дирекция „Специфични надзорни дейности“ на Българската народна банка
ФЛ	Физическо лице
ЮЛ	Юридическо лице
ЮЛНЦ	Юридическо лице с нестопанска цел

1. Увод

Дейността на организациите с нестопанска цел¹ (за целите на настоящите съвместни насоки се използва понятието „НПО“, в което се включват всички юридически лица с нестопанска цел по ЗЮЛНЦ, читалища и други видове неправителствени организации, създадени по силата на специални закони) е със съществен принос за обществото в световен мащаб, но при тази дейност някои от организациите с нестопанска цел могат да бъдат употребени с цел изпиране на пари или финансиране на тероризма. След атаките от 11 септември 2001 г., Групата за финансови действия срещу изпирането на пари (FATF) подготвя конкретна препоръка, касаеща НПО². С течение на времето FATF публикува 3 документа по темата НПО - добри практики от 2002 г., доклад с типологии за риска от

¹ В обхвата на този термин се включват категориите организации с нестопанска цел, определени в Препоръка 8 на Специалната група за финансови действия (FATF) – “Юридическо лице или правна форма или организация, която се занимава основно с набиране или изплащане на средства за дейности с благотворителна, религиозна, културна, образователна, социална или дружествена цел или за извършване на други видове „добри дела“ — <https://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/BPP-combating-abuse-non-profit-organisations.pdf>

² Препоръката за НПО цели превенцията и противодействието на злоупотребата с НПО за терористични цели; първоначално това е специална препоръка 8 /октомври 2001/. след ревизията на препоръките от февруари 2012, съдържанието се запазва, но препоръката се трансформира в препоръка 8, а през юни 2016, текстът на препоръката и тълкувателната бележка към нея се ревизира с цел изясняване на потенциалната уязвимост на НПО към злоупотреби от терористи, като се има предвид, че по-голямата част от НПО са изложени на малък или са изобщо без риск от злоупотреба с цел финансиране на тероризъм. Целта е държавите да прилагат мерки за защита на НПО от терористични злоупотреби, в съответствие с подхода, основан на риска на FATF, и пропорционално на идентифицираните рискове, като същевременно се зачитат правата на човека, провеждането на справедлив съдебен процес и върховенството на закона.

злоупотреби с НПО с цел тероризъм на FATF, 2014³ и добри практики за борба със злоупотребата на НПО за тероризъм, FATF, 2015⁴.

Секторът на организациите с нестопанска цел е включен в обхвата на двете Наднационални оценки на риска от ИП/ФТ, изготвени от ЕК през 2017 г. и 2019 г., Националната оценка на риска от ИП/ФТ, публикувана януари 2020 г., както и в секторната банкова оценка, изготвена от СНД-БНБ:

- Наднационалната оценка на риска от 2019 г. го посочва като един от секторите, обект на ИП/ФТ (съответно продуктът/дейността е дефиниран/а като събиране и прехвърляне на средства чрез организации с нестопанска цел). Поради многообразието на сектора на ниво ЕС оценките са в 2 подкатегории (по-рискови НПО и такива, които не са носители на висок риск). Така за НПО, получаващи институционално финансиране от ЕС /държава членка, управляваща средства на ЕС, нивото на заплахата от ИП/ФТ, както и уязвимостта от ИП/ФТ се считат за ниски, но за определен по-малък кръг НПО заплахата от ФТ се счита за значителна, съответно уязвимостта от ФТ е умерена, а заплахата и уязвимостта на този по-малък кръг НПО по отношение на ИП се счита за умерена;
- Националната оценка на риска от 2020 г. определя следното рисково събитие (№38) по отношение на НПО: „Отклоняването на средства, получени от ЮЛНЦ, служещи за специфични религиозни цели, от външни източници или придобити от местни общности, е потенциален риск предвид образователното ниво и социално-икономическите проблеми сред определени сегменти на населението“. Нивото на риска е средно, като оценката на вероятността е средна, а на последствията - умерено-ниски. В резюмето на НОР се посочва съществуването на „потенциалния риск (ограничен) за отклоняването на средства, предназначени за дейността на юридически лица с нестопанска цел (ЮЛНЦ) или за религиозни дейности в България, за финансиране на тероризъм“. Националната оценка на риска не включва разглеждане на риска от ИП за сектора на организациите с нестопанска цел;
- Секторна банкова оценка – предвид оценките на риска от ИП/ФТ за сектор НПО в наднационалната и националната оценка, сектор НПО за България се счита с нисък риск и ниска заплахата от изпиране на пари за НПО и среден риск и заплахата за финансиране на тероризъм.

---

³ <http://www.fatf-gafi.org/publications/methodsandtrends/documents/risk-terrorist-abuse-non-profits.html>

⁴ <http://www.fatf-gafi.org/publications/financialinclusionandnpoissues/documents/bpp-combating-abuse-npo.html>

2. Определения

2.1. Организации с нестопанска цел (НПО)

Дефиницията на FATF за организация с нестопанска цел⁵ гласи, че това е юридическо лице, правно образувание или организация, което/която е главно ангажирано/а с набиране и разпределение на средства за благотворителни, религиозни, културни, образователни, социални или в полза на обществото цели, или осъществяване на друг тип „добри дела“.

Съгласно българското законодателство учредяването, регистрацията, структурата, дейностите и прекратяването на НПО са регламентирани в Закона за юридическите лица с нестопанска цел. Два основни вида НПО се учредяват в България, съгласно законодателството (чл. 1, ал. 2 от ЗЮЛНЦ) - сдружения и фондации. НПО могат да определят свободно целите си и да се самоопределят като организации за осъществяване на дейност в обществена или частна полза (чл. 2 от ЗЮЛНЦ), като определянето се извършва с устава или учредителния акт на НПО, или негово изменение. Правоспособността на НПО възниква с вписването на НПО в регистър (чл.6, ал.1 от ЗЮЛНЦ), който е воден от Агенцията по вписванията към министъра на правосъдието (чл. 17 от ЗЮЛНЦ).

2.2. Други юридически лица и други правни образувания

Дефиницията⁶ на FATF за **юридическо лице** (legal person) е „лице, различно от физическо лице, което може да установява трайни клиентски взаимоотношения с финансова институция или да притежава имущество. В този обхват попадат компании, корпоративни дружества, фондации, институции, сдружения или асоциации или други подобни образувания“.

Дефиницията⁷ на FATF за **правно образувание** (legal arrangement) е „тръст или друго подобно правно образувание“. В определението като пример за такива други подобни образувания (за целите на борбата с ИП/ФТ) са посочени образувания, които имат сходно значение на доверително управление (доверително управление на средства или имущество в полза на дадено лице/а): fiducie, treuhand и fideicomiso.

Съгласно § 1. т. 5 от ДР на ЗМИП, "Друго правно образувание" е всяко неперсонифицирано дружество или всяка друга правна форма, независимо от наличието на правосубектност, което може да встъпва в правоотношения, да притежава или да управлява финансови средства и други финансови активи или икономически ресурси. В допълнение, с цел транспониране на разпоредбите на директивите на ЕС (а чрез тях и стандартите на FATF), в националното законодателство и индиректно чрез Наредба №1/14.2.2007 за водене, съхранение и достъп до търговския регистър и регистъра на ЮЛНЦ, в Закона за търговския регистър и регистъра на ЮЛНЦ, с което се предвиждат изисквания за посочване на действителен собственик при вписване на обстоятелства по чл. 63, ал.1 и 4 от ЗМИП или

⁵ Речник към 40^{те} препоръки на FATF, 2012 (последно ревизирани 2019)

⁶ Речник към 40те препоръки на FATF, 2012 (последно ревизирани 2019).

⁷ Речник към 40те препоръки на FATF, 2012 (последно ревизирани 2019).

чл. 6, ал. 3 от Закона за икономическите и финансови отношения с дружества, регистрирани в юрисдикции с преференциален данъчен режим.

Изхождайки от практиката в българското право, в категорията на други правни образувания могат да се включат следните **неизчерпателно изброени правно-организационни форми**:

- Читалище /народно читалище/ - вид юридическо лице с нестопанска цел, което се учредява на основание Закона за народните читалища;
- Настоятелство (религиозно/църковно, училищно) – вид правно образувание, което при първата група настоятелства се регистрира съгласно Закона за вероизповеданията, и устава на съответното вероизповедание; при втората група съгласно Закона за предучилищното и училищното образование (училище, детска градина, център за подкрепа на личностно развитие);
- Етажна собственост, сдружение на собствениците в етажната собственост – регистрация съгласно Закона за управление на етажната собственост;
- Професионален съюз, синдикат, браншови сдружения и организации – обикновено се регистрират като сдружение по ЗЮЛНЦ, синдикалните организации се регистрират по Кодекса на труда;
- Инициативен комитет – регистрация съгласно: Изборния кодекс, Закона за прякото участие на гражданите в държавната власт и местното самоуправление.

3. Идентификация на клиент НПО

При идентификацията на клиент НПО се съобразяват/прилагат Указанията на САД ФР-ДАНС за реда за определяне на физическите лица, които подлежат на идентификация като действителни собственици на юридическите лица с нестопанска цел, регистрирани по ЗЮЛНЦ⁸, както и указанията⁹ на САД ФР-ДАНС за идентифициране и проверка на идентификацията на клиенти физически лица, вкл. представляващ, пълномощник и действителен собственик.

4. Оценка на риска от ИП/ФТ

Съгласно категоризацията на FATF, уязвимости са налице на: 1. организационно ниво и на 2. секторно ниво. Организационните уязвимости се наблюдават в случаи, в които законно учредени и извършващи дейността си законосъобразно НПО са използвани от външни лица или с тях се злоупотребява от страна на вътрешни лица. Секторни уязвимости се наблюдават в случаи, в които „незаконни организации”, известни като „НПО фантоми“ или „кухи НПО“ са навлезли в сектора и се възползват от преимуществата, които предлага.

⁸ https://www.dans.bg/images/stories/FID/Ukazaniya_ZULNC_18062021.pdf

⁹ https://www.dans.bg/images/stories/FID/Ukazania_2020/Nasoki_fizicheski_lica_2021.pdf

Уязвимостите може да включват, но не са ограничени до:

- Финансиране на тероризъм:
  - Като цяло НПО се ползват с доверието на обществото;
  - Имат достъп до значителни средства;
  - Често се финансират чрез пари в брой;
  - Някои НПО извършват дейност в повече от една държава и извършват международни финансови трансакции;
  - Извършват дейност в области, засегнати от терористична дейност.
- Изпиране на пари:
  - Осъществяват трансакции с множество на брой лица (включително приемането на пари в брой от регулярни и нерегулярни донори/дарители);
  - Методи за набиране на средства, при които е трудно да бъде установен произходът им (събиране на дарения, благотворителни търгове);
  - Множество на брой трансакции, включително такива в брой и с международен характер.

Рискови фактори

За да се направи преценка за вида, степента и обема на прилаганите мерки за комплексна проверка на клиента НПО съгласно глава втора от ЗМИП, банките следва да определят рисковия профил на клиента НПО чрез идентифициране и оценка на рисковете, които произтичат от установяването на конкретното делово взаимоотношение с конкретния клиент НПО или от извършването на конкретната случайна сделка или операция от конкретния клиент НПО. При идентифицирането и оценката на рисковете банките задължително отчитат следните категории рискови фактори, свързани със:

- клиента и действителния собственик на клиента НПО;
- държавата или географската зона, в която е регистриран, установен или пребивава клиентът НПО или неговият действителен собственик или в която клиентът НПО или неговият действителен собственик извършва стопанската си или професионалната си дейност, или с която е свързан по друг начин;
- предлаганите продукти и услуги, както и с вида на извършваните сделки или операции;
- механизмите за доставка, използвани за продуктите, услугите, сделките и операциите.

Рисковите фактори, които са относими към дейността на организациите с нестопанска цел, следва да бъдат отчетени от банките в своята оценка на риска от ИП/ФТ за даден клиент НПО като включват, но не са ограничени до:

- държавата на произход на НПО или нейните/негови представляващи и действителни собственици;

- държавата/географските зони, където се осъществява професионална дейност на НПО;
- репутацията и поведението на НПО, нейни/негови представители; произходът на средствата, с които НПО осъществява своята дейност;
- репутация и поведението на основните донори за дадена НПО, както и информация, която може да доведе до съмнение за законния произход на техните средства;
- държавата/региона на адресатите/бенефициенти на дадена програма на НПО, банковите продукти и услуги, които НПО възнамерява да използва/използва, както и механизмите за доставка на тези банкови продукти и услуги;
- каналите, по които НПО получава средства – дали средствата се внасят в брой или се получават като трансфери.

Банките следва да имат предвид, че не всички НПО представляват висок риск от ИП/ФТ. Оценката на риска от ИП/ФТ следва да бъде извършена за всеки отделен случай въз основа на всички релевантни фактори.

След извършване на оценка на риска за дадена НПО и идентифициране на специфичен риск от ИП/ФТ за конкретна НПО, банката първо трябва да оцени дали този риск може да бъде достатъчно ограничен с подходящи контроли и мерки, така че да не възпрепятства извършването на легитимна благотворителна или професионална дейност и да не утежнява достъпа до банкови продукти и услуги за НПО, които извършват законосъобразна дейност.

Предвид информацията, посочена в т. 1, 2 и 4, както и примерите в т. 6 от настоящите насоки, НПО, чиито потенциален риск от ИП/ФТ е по-вероятно да е нисък, може да включват: етажна собственост, синдикални организации, адвокатски сдружения и колегии, колегии на лекари/стоматолози и пр., народни читалища, училищни настоятелства и пр. Изброяването на тези НПО е насочващо, неизчерпателно и необвързващо.

5. Мерки за комплексна проверка

В зависимост от определения риск за дадена НПО се прилагат предвидените в ЗМИП, ППЗМИП и вътрешните правила на банката мерки за комплексна или разширена комплексна проверка за този клиент.

В зависимост от оценката на потенциалния риск за дадена НПО и предвид посоченото в т. 1 и 4 от насоките, банката може да приложи включително и мерки за опростена комплексна проверка на клиенти, които са НПО по реда на глава втора, раздел 3 от ЗМИП и глава втора, раздел 2 от ППЗМИП.

6. „Червени флагове“ и добри практики

6.1. Типологии за риска от злоупотреби с НПО с цел тероризъм на FATF, 2014. Червени флагове за ФТ.

При третия оценителен кръг¹⁰ на FATF¹¹ 57% от оценяваните държави са с оценка за препоръка 8 (НПО) - неприлага/частично съответствие, а едва 5% от държавите са получили оценка пълно съответствие/съответствие в голяма степен с препоръката.

Докладът е публикуван през юни 2014 г. и се базира на 102 случая-примери в световен мащаб (10 терористични организации с регионална или транснационална мрежа в Ирак, Шри Ланка, Сирия, Сомалия и Източна Африка. Ливан, палестински територии, Русия и Колумбия). Основните заключения са:

- Секторът на НПО притежава свързани по между си уязвимости и терористичните организации се стремят да използват повече от 1 уязвимост. В анализираният доклад примери, отнемането на средства, предназначени за НПО от терористична организация е основен метод на злоупотреба. Въпреки това се наблюдават и други нефинансови злоупотреби, напр. злоупотреби с програми на НПО¹², подкрепа за набиране¹³, които също се срещат често;
- Най-изложените на риск от злоупотреби НПО са тези, които са в сектора на услугите¹⁴ и които извършват дейност в тясна близост с активна терористична заплаха. Това може да се отнася за НПО, действащи в конфликтни зони¹⁵ с активна терористична заплаха, но може да се отнася и за местни /локални/ НПО, които работят с население, целево използвано от терористични движения за подкрепа и прикритие /във всеки смисъл/. И в двата случая ключовата променлива на риска не е географският фактор, а близостта с активната заплаха;
- Поради естеството на заплахата и естеството на отговор от държавите (държавните институции) в резултат на заплахата, случаите на значителен риск са важен източник на информация;

¹⁰ Проведен в периода 2005-2011.

¹¹ 39 страни-членки и 9 регионални организации, обхващат над 200 юрисдикции, които прилагат стандартите на FATF.

¹² Abuse of Programming - Използването на програми, които са финансирани от НПО и са предназначени за подкрепа на легитимни хуманитарни цели, за подкрепа на тероризъм.

¹³ Support for Recruitment - Използването на програми или средства (facilities), които са финансирани от НПО, за създаването на среда, която подкрепя и/или промотира набирането на хора за дейности, свързани с тероризъм.

¹⁴ НПО-та са обособени в 2 категории дейности – свързани с услуги и свързани с изяви; в резюмето по-надолу е дадено обобщение на тази класификация, базирана на проучване на университета Джон Хопкинс, САЩ от 2013.

¹⁵ В последните години като конфликтни зони, свързани с военни действия (но без ясно посочена терористична връзка от международен независим източник) се очертават и европейски точки, като въоръженият конфликт в Донбас, април 2014 (Южна Украйна); гр. Севастопол, Кримски полуостров, март 2014, региона на Нагорни Карабах, Южен Кавказ, Евразия с последен въоръжен конфликт между Армения и Азербайджан от 2020

- Сливането на различни видове информация от различни участници /държавен и частен сектор, самите НПО/ е важен фактор в установяването на случаи на злоупотреби с НПО или идентифициране на значителния риск;
- Преустановяването на злоупотреби с НПО за терористични цели или смекчаването на значителните рискове се постига чрез множество средства, включително, но не само наказателно преследване. Административните мерки, имуществените санкции и целевите финансови санкции изпълняват важна роля при преустановяването на злоупотребата.

Докладът извежда 2 вида индикатори за злоупотреба на НПО с цел тероризъм в резултат на проучените 102 примера:

- **Рискови индикатори** – предполагат проблеми с нормативната рамка, които могат да са или да не са свързани с тероризма и въпреки, че те са все още важни и съществени за идентифициране на организациите, които са в риск, могат да бъдат обяснени/изведени от другите форми на злоупотреба (напр. програми на НПО или наемане (набиране));
- **Индикатори за злоупотреба с терористична цел** – те имат по-тясна корелация със злоупотребата на НПО от терористични организации и сочат за наличие на тероризъм по-силно като имат предупредителна функция за националните компетентни органи, докладващите лица (в случая – банки) и ръководствата на отделните НПО.

Докладът е използвал проучване на университета Джон Хопкинс от 2013, за да класифицира дейностите на НПО, които позволяват да се стесни кръга на изложените на злоупотреби с цел тероризъм НПО – общо 8 дейности, групирани в 2 категории:

Дейности, свързани с услуги	Дейности, свързани с изяви
Настаняване в защитени жилища /домове за сираци, бежанци и пр./	Спорт и възстановяване
Социални услуги	Изкуства и култура
Образование	Представителство на интереси /професионални сдружения
Здравна грижа	Застъпничество и правна помощ

Типологиите показват, че дейностите от първата категория /услуги/ са основна дейност за НПО-та при 63% от 102 примери, разгледани в доклада, **втората категория дейности /изяви/ е с 0%, но при 37% от 102 примери не може да се изведе основна дейност на НПО.** Уточнява се също, че докато религиозните организации може да се разглеждат като НПО, предоставяща дейност за изява, то тези религиозни организации

често са ориентирани и към услуги за обществото и при много от 102 примери в доклада /64 примера, 63%/, **услугите са извършвани от религиозни организации.**

По-голямата част от 2-те групи индикатори („червени знамена“), базирани на 102-та примера са ориентирани към националните компетентни органи и самите НПО, въпреки че са изведени в помощ на всички заинтересовани страни (държавен и частен сектор, включително финансови институции и други нефинансови бизнеси и професии). В т. 6.1. са посочени само тези, които биха могли да са от полза в работата на банките:

6.1.1. Рискови индикатори и аспекти от дейността на НПО, които предполагат риск от злоупотреба с тази НПО:

- Използване на куриери на пари в брой за трансфери на средства на НПО към зони, известни с терористична дейност;
- Операциите/трансакциите на НПО са структурирани по начин да избегнат докладване /съмнение за ИП/ФТ или кешова трансакция/;
- Наредданията за превод на средства на НПО са придружени с неясни и непълни основания за превод;
- Трансакции на НПО, за които няма логична връзка между заявените дейности на НПО и другата страна по трансакцията. Например, преводи, извършени с цел заплащане на стоки и/или услуги, не съответстват на оперативните нужди или заявените дейности на НПО.
- НПО използва кухи, фиктивни организации като източник за финансиране на дейността си;
- Банковите сметки на дадена НПО се използват и от др. организации (клиенти) /ФЛ, ЮЛ, др. правни образувания/, чиито собствени сметки са блокирани;
- Банкови сметки, които привидно са свързани с програми/дейности на НПО, но всъщност се използват за ИП/ФТ;
- Средства на НПО се прехвърлят към/получават от организации (клиенти) /ФЛ, ЮЛ, др. правни образувания/, които не се асоциират /нямат явна връзка/ с обявени програми/дейности/партньорски договори на НПО. В случаи, в които географският обхват на дейността на НПО е ограничен до определени страни или региони, следва да се отчетат трансфери, които излизат от този обхват.
- Дейността на НПО подкрепя лица/организации, чиято идентичност съответства на тези, посочени в терористичните списъци;
- Организации (клиенти) /ФЛ, ЮЛ, др. правни образувания/, работещи в зони, известни с терористична дейност прехвърлят средства по сметки на НПО, нейни ръководители или служители;
- НПО прехвърля ресурси / извършва дейност в зони, известни с терористична дейност;

- НПО използва необичайна и сложна финансова мрежа за своите операции;
- НПО предоставя бегла и непълна информация за своята дейност при обслужване от банката;
- Използване на трети лица за откриване на банкова сметка на НПО/разпореждане с такава;
- Разходите на НПО не съответстват на обявените програми и дейности на НПО;
- НПО не може да посочи произхода на доходите си;
- НПО/нейни представители използват/представят фалшиви документи;
- Дейност, свързана с ИП/ФТ, се прикрива чрез „кухи“/“фиктивни“ НПО;
- Дарения или преводи от името на фирма се извършват чрез сметка на физическо лице.

6.1.2. Индикатори за злоупотреби с цел финансиране на тероризма:

- Средства на НПО се прехвърлят към др. организации (клиенти) /ФЛ, ЮЛ, др. правни образувания/, за които се счита че са ангажирани с или подкрепят терористична дейност;
- НПО получава средства от организации (клиенти) /ФЛ, ЮЛ, др. правни образувания/, за които се счита че подкрепят терористична дейност.

6.1.3. Статистика за установени злоупотреби с НПО от типологиите /102 случая/:

- 54% от случаите са свързани с отклоняване на средства: НПО /лице от името на НПО отклонява средства, набирани от НПО за извършване /поддържане на терористична дейност;
- 45% - свързани с терористична организация: НПО/нейн представител поддържа оперативни връзки с цел подкрепа на терористична организация/поддръжник на терористична организация;
- 10% - злоупотреби с програми на НПО: програми, финансирани от НПО с цел подкрепа на легитимна хуманитарна помощ са манипулирани с цел доставка в подкрепа на терористична дейност;
- 26% - подкрепа за набиране: програми на НПО с цел набиране /напр. работа, благотворителност, соц. помощ, обучение и пр./ се използват за създаване на среда, която насърчава терористична дейност;
- 14% - фалшиви, измамни НПО: прикривайки се под привидна благотворителна дейност организация или лице набира средства за тероризъм.

6.2. Добри практики за борба със злоупотребата на НПО за тероризъм, FATF, 2015¹⁶

В раздел 5 от Добрите практики се разглеждат по-специално отношенията на НПО с банките.

НПО разчитат на финансовите институции за банкови и други финансови услуги за осъществяване на важни хуманитарни и благотворителни услуги. Като недобра практика са посочени случаите, при които банки прекратяват или ограничават клиентските си отношения с НПО (ограничават предоставянето на услуги за цяла група клиенти), без да отчитат нивото на риск или мерките за неговото ограничаване, като това е определено като неправилно прилагане на рисков базирания подход и несъответствие със стандартите на FATF.

Лошата практика може да доведе до укриване на финансови потоци и да намали финансовата прозрачност в дадена юрисдикция. Закриването на банкови сметки на НПО ограничава доставката на помощи за развиващите се страни или кризисни зони, където хуманитарната помощ и благотворителната дейност (вкл., в случай на природни бедствия и други извънредни ситуации) допринасят за борбата с регионалния, и глобален тероризъм

Като добра практика се посочва, че всяко едно прекратяване на клиентско взаимоотношение между банка и НПО трябва да се разглежда самостоятелно и да се пристъпва към неговото ограничаване само когато рисковете от ИП/ФТ не могат да се смекчат с подходящи мерки.

НПО, които боравят със средства, трябва да имат достъп до откриване на банкови сметки и възможността да използват регулирани канали за превеждане на средствата, особено когато преводите са трансгранични, а да не търсят други канали за преводи.

Банките не следва автоматично да разглеждат всички потенциални или съществуващи клиенти НПО като носители на висок риск. За повечето НПО няма риск от злоупотреба с цел тероризъм. Или банките да считат НПО за високорискови клиенти, само защото на НПО им се налага да работят в кешово базирана околна среда или в държави, които се нуждаят от хуманитарна помощ.

На практика, след извършване на оценка на риска за дадена НПО и идентифициране на специфичен риск от ИП/ФТ, банката първо трябва да оцени дали този риск може да бъде смекчен с подходящи контроли и мерки, така че да позволи легитимна благотворителна или друг вид дейност. Такива смекчаващи мерки може да включват напр. задължителни съгласувателни режими при определени трансакции, изключване на определен вид трансакции, договаряне на одобрени маршрути/канали за превод на средства.

---

¹⁶ Best practices combating the abuse of non-profit organisations (recommendation 8), FATF

Примери за добри практики на взаимодействие между банки и НПО:

- Развиване на конструктивни работни отношения банка – НПО;
- Проактивен диалог НПО-банка, вкл. предоставяне на изискваните от банката документи необходими й за спазване на изискванията за превенция ИП/ФТ;
- Показване на разбиране за рисковете от ИП/ФТ от страна на НПО;
- Демонстриране от страна на НПО, че тя е предприела мерки за смекчаване на рисковете от ИП/ФТ;
- При възникване на потенциален проблем между банката и НПО да се установи, дали притесненията на банката произтичат от определено лице, представляващо НПО или от определени операции в страни /региони и да се обсъди дали НПО може да предприеме допълнителни действия или вече има достатъчно мерки за смекчаване на риска от ИП/ФТ;
- При наличие на проблем в отношенията банка-НПО да привлекат в диалога техни по-висшестоящи организации (напр. централа на банката, съсловна организация на банката/НПО, регулатор или дори донори на НПО), за да се изясни конкретната рискова ситуация и взетите мерки за минимизиране на риска.

„Постоянното взаимодействие с представителите на сектора на организациите с нестопанска цел е важно за успеха на всички усилия за идентифициране и оценка на риска от използване на сектора за финансиране на тероризъм“ – това е един от акцентите, открити в Насоките за изготвяне на оценки на риска, в частта за организациите се нестопанска цел¹⁷.

6.3. Други рискови индикатори

- Необичайни или нетипични тегления на големи суми в брой, особено след като банка откаже превод на средства в чужбина;
- Трансакции на НПО, включително международни и вътрешни трансфери, които съдържат в основанието термини, свързани с насилствен екстремизъм и други терористични идеологии (напр. „ghanimah“ или „fai/fay“ (основание при откраднати средства) и „mujahid/mujaheed/mujahideen“ (дума за свързаност с Джихад);
- Служител-касиер на НПО тегли пари от сметката на НПО, след това ги депозира в лична сметка, и пренасочва средствата към сметка, с предполагаема терористична връзка/лице, свързано с терористична дейност;
- Медийни публикации за свързаност на НПО с организации или образувания, които са ангажирани или има съмнения, че са замесени в терористични дейности;

¹⁷ <https://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/Terrorist-Financing-Risk-Assessment-Guidance.pdf>

- Страните по трансакцията (напр. титуляр на сметка/ подател/ бенефициент/ получател) са от държави и региони, за които е известно, че поддържат терористични дейности и организации;
- Местна НПО получава средства от международни НПО със седалища във високорискови държави;
- НПО, нарежда преводи на множество субекти (физически и юридически лица, др. правни образувания) в държава с висок риск;
- Средства на НПО се смесват с лични или частни бизнес средства.